

Styrelsen för Nacka vatten och avfall AB

Indikation taxejustering VA och Avfall 2026

Förslag till beslut

Styrelsen föreslås besluta att:

- tillgodogöra sig informationen

Sammanfattning

De ekonomiska förutsättningarna för de kommande åren för Avfalls- och VA-kollektivet är såsom tidigare år fyllda av utmaningar och faktorer som skapar viss osäkerhet.

För Avfallskollektivet har vi haft och kommer att få många lagförändringar. Exempel är övertagande av förpackningsinsamling, textilinsamling, fiskeredskap och ett eventuellt utökat ansvar för återbruksartiklar. Taxepåverkan av dessa förändringar är svårbedömda då fulla effekten av förändringarna först kommer märkas framåt 2028. Majoriteten av verksamheten är styrd av befintliga avtal med indexregleringar. Avfallskollektivet har ett överuttag på 13,6 miljoner kronor. Målet är att minska den för att under 2027 nå ett nollresultat. Detta innebär att avfallskollektivet kommer visa negativt resultat under 2025-6, vilket innebär att genomsnittliga taxehöjningarna prognostiseras till 7% (+/- 2%). Detta trots ett nytt kostnadseffektivt samlingsavtal.

För VA-kollektivet finns fortsatt stora höjningar på kostnadssidan till Stockholm Vatten och Avfall och Käppala. Samtidigt ökar avskrivningskostnaderna och räntekostnaderna för att finansiera pågående och planerade investeringar i Nacka. VA-kollektivet har ett ackumulerat överuttag på 39,8 miljoner kronor. Detta medför att 2026 års genomsnittliga taxehöjning prognostiseras till 5% (+/- 2%) för att uppnå ett nollresultat 2028. Höjningen kommer föreslås på den fasta delen av brukningstaxan för att få en bättre förutsägbarhet och balans mot kostnaderna. En fullständig genomlysning håller på att genomföras rörande täckningsgraden i stadsbyggnadsprojekten för att nå full kostnadstäckning. Första indikationen är att dessa behöver höjas cirka 25% 2026 och 2027.

Mats Rostö
Verkställande direktör

Fredrik Kristoffersen
Ekonomichef
Verksamhetsstöd

Bakgrund

Ärendet

Budgetarbetet och framtagande av indikation till Avfalls- och VA-taxa 2026 baseras på ett antal svårbedömda faktorer. På grund av nuvarande osäkerheter anges detta förslag till taxejustering därför i ett intervall. Förutsättningarna kommer till stor del att klargöras under sommaren inför taxeförslaget i september. Parallellt pågår ett arbete med att se över taxekonstruktionerna för att anpassas till nya rekommendationer från Svenskt Vatten och få en jämnare fördelning mellan fasta och rörliga delar i brukningstaxan. Samt en utredning för att säkerställa att anläggningsavgiften ligger på rätt nivå, så att full täckningsgrad uppnås innan större förnyelseområden blir färdiga. Initialt pekar utredningen på att täckningsgraden långsiktigt ligger på ca 66%, utifrån dagens taxa.

Koncernavgiften som betalas till ägaren har legat på 2 miljoner kronor. Ingen förändring av denna avgift har aviserats från kommunen.

Kostnaderna för pensioner har sjunkit sedan 2024, på grund av inflationstakten.

Med anledning av den kraftiga ökningen av kostnader för 2024 drog verksamheten ned en del av underhållsåtgärderna under 2024 för att återställa det under 2025. I enlighet med tidigare beslutade treårsbudget.

Ekonomi

VA-kollektivet

Huvudintäkterna bedöms öka inför 2026, på grund av DIKOVAN-projektet (Digitala vattenmätare i Nacka), där fler vattenmätaravläsningar inkommit och utbytet lett till mer exakta mätvärden kommer in. De rörliga intäkterna är fortfarande högre än de rörliga kostnaderna och arbetet med att se över taxekonstruktionen pågår. Förslaget inför 2026 är att den rörliga avgiften lämnas oförändrad medan hela höjningen läggs på de fasta avgifterna.

Stockholm Vatten och Avfall (SVOA) aviserar en betydande höjning av vattenpriset för 2026. Priset förväntas öka med cirka 18 procent, från nuvarande 5,03 kr/m³ till 5,95 kr/m³, vilket beräknas innebära en kostnadsökning på 6,7 miljoner kronor.

Samtidigt föreslår SVOA en ny prismodell för rening av spillvatten. Denna modell består av en fast avgift på 420 tusen kronor kompletterad med ett rörligt pris på 11,63 kr/m³. Trots en budgeterad sänkning av årsvolymen beräknas den totala årskostnaden för rening uppgå till 53,9 miljoner kronor under 2026, jämfört med 58,3 miljoner kronor under 2024.

Även avgiften till Käppala förväntas öka under 2026, med 10 procent. Prognoser indikerar att avgifterna från både SVOA och Käppala kan komma att höjas med mellan 10 och 20 procent under de kommande åren. Dock är osäkerheten kring framtida höjningar från SVOA och Käppala stor. De påverkas av flera faktorer, bland annat fördelningen av kostnader mellan kommunerna, den framtida ränteutvecklingen samt villkoren i det nya avloppsavtalet med SVOA som håller på att förhandlas fram.

Vad gäller elpriset visar den nuvarande utvecklingen på Nord Pool inga indikationer på dramatiska ökningar inför 2026. Därför lämnas budgeten för el oförändrad i nuläget.

Övriga driftskostnader minskar med drygt 7 miljoner kronor jämfört med budget 2025 främst beroende på kostnader för forcerade effektiviseringar, 9 miljoner kronor som budgeterats 2025 men ej 2026. Exklusive kostnader för forcerade effektiviseringar, ökar övriga driftskostnader med knappt 2 miljoner kronor, främst modellering och flödesmätningstjänster, samt tipp- och deponikostnader.

Personalkostnaderna ökar med drygt 2 miljoner kronor till följd av förslag på nya tjänster.

Nacka kommun håller på att avveckla koncernbanken, vilket innebär att bolaget numera tar upp sina lån själva antingen via Kommuninvest eller annan affärsbank. Befintliga lån från Nacka kommun kommer succesivt fram till 2028 att betalas av. Detta gör att räntorna blir mer förutsägbara för bolaget. 2020 års räntemodell som kommunen tagit fram innebär att Nacka vatten och avfall beräknas få betala ett påslag på cirka 0,52 procent på upplåningsräntan samt kostnader för upplåning för befintliga lån hos Nacka kommun. Nya lån som tas upp via Kommuninvest eller annan affärsbank har en borgensavgift på 0,3%.

Avskrivningskostnaderna kommer öka under året då stadsbyggnadsprojekten, reinvesteringsprojekt och DIKOVAN kommer att aktiveras. Detta beräknas påverka avskrivningskostnaderna med 9,5 miljoner kronor. Den nya befolkningsprognosen från Nacka kommun visar på en lägre utbyggnadstakt än tidigare och kommer ligga till grund för vidare analys i budgetarbetet.

Arbetet med att förtydliga och beräkna de faktiska och potentiella besparingarna av DIKOVAN kommer att arbetas in i taxeförslaget som kommer presenteras i september.

Blått är påverkningsbara justeringar, Rött är ej påverkningsbara justeringar, Orange är möjligtvis påverkningsbara justeringar. Avrundning till helt procenttal är gjord.

Taxejusteringar 2026:		
Externa Taxepåverkande poster jämfört med budget 2025	Taxepåverkande poster jämfört med budget 2025 (TSEK)	Taxepåverkan (%)
Driftkostnader exkl Inköpt vatten, avloppsrening och el	1 875	0,5%
Personalkostnader	2 082	0,5%
Inköpt vatten, avloppsrening och el	5 620	1,4%
Ränta & låneramsavgift	12 339	3,0%
Avskrivningar/anläggningsavgifter netto	9 520	2,3%
Skatt	500	0,1%
Summa	31 936	7,9%

Fram till 2021 har brukningstaxorna inte höjts på flera år och kostnaderna har blivit lägre än budgeterat, framför allt på grund av lägre kostnader från Käppala och SVOA än de indikerat. Under 2022 och 2023 budgeterades därför ett underuttag på 5,7, respektive 9,3 miljoner kronor. För 2023 genomfördes en återbetalning för Dagvattenavgifter på cirka 11 miljoner kronor vilka inte var budgeterad, resultatet blev ändå bättre än budgeterat. Utfallet för 2024 blev ett överuttag på cirka 10 miljoner kronor. Vilket framför allt beror på lägre räntekostnader och att högre intäkter än budgeterat. Stockholm vatten och avfall och Käppala indikerar stora höjningar av avgifterna framöver, anledningen är att arbetet med att renovera anläggningarna och omställning till bättre rening av spillvattnet har påbörjats.

Brukningsavgifter

En höjning av brukningstaxan behöver, som tidigare kommunicerats, göras för 2026 för att täcka de högre kostnaderna. Bedömningen är att inflationen ligger kvar på en mer normal nivå, vilket bidrar till att den genomsnittliga taxehöjningen kommande år blir lägre. För att täcka kostnadsökningarna inom VA skulle taxan behöva höjas med 5% (utifrån kända förutsättningar idag), samtidigt har kollektivet ett prognostiserat överuttag på cirka 39,8 miljoner kronor som behöver balanseras över kommande år.

(MSEK)	2025	2026	2027	2028
Resultat	2,0	-6,3	-18,5	-21,5
Eget kapital/skuld till kollektivet	41,7	35,4	16,8	-4,7
Taxeförändring	8%	5%	7%	8%

Indikationen pekar på en höjning på 5% (+/- 2%), vilket är lägre än det som kommunicerades föregående år (7%). Anledningarna till denna lägre höjning är att 2024 års resultat blev bättre än prognostiserat, samt att 2025 års prognos är bättre än budget och att vissa avgifter till SVOA inte kommer att höjas lika kraftigt som tidigare prognostiserats.

Anläggningsavgifter

Från 1 januari 2020 övertog Nacka vatten och avfall huvudmannaskapet för utbyggnaden av VA i Nacka. Detta har medfört att Nacka vatten och avfall behövt öka sin låneram för att finansiera utbyggnaden. När utbyggnaden är färdig påverkar fakturerad anläggningsavgift lånen positivt som därmed sänks lånen. Framåt ser Nacka vatten och avfall att utbyggnaden i Nacka börjat stanna av, framför allt där det rör sig om förtätning. De dyrare projekten i förnyelseområdena kommer däremot att fortsätta, vilket leder till att anläggningsavgifterna inte kommer att täcka kostnaderna för utbyggnaden över tid. För att få en full kostnadstäckning till 2028 kommer taxan därmed att behöva höjas kraftigt, med cirka 25% per år 2026 och 2027, enligt preliminära siffror från den genomlysning som pågår. Förslaget på 10% höjning 2028 är osäkert eftersom prisbilden i projekt flera år fram i tiden är svåra att förutse. Dvs att täckningsgraden på 113% 2028 bygger på kostnadsuppskattningar som är gjorda i år och täckningsgraden kommer därmed troligtvis att sjunka närmare 100% till 2028.

(MSEK)	2025	2026	2027	2028
Anslutningsavgifter	79,7	121,9	122,3	347,0
Täckningsgrad	66%	83%	103%	113%
Höjning anläggningsavgifter	11%	25%	25%	10%

Avfallskollektivet

I och med kommande lagförändringar, kommunalt insamlingsansvar för förpackningar flerbostadshus samt obligatorium att samla in matavfall ökar osäkerheten av bedömda intäkter och kostnader. Under både 2025 och 2026 budgeteras underskott för att minska det upparbetade överuttag mot avfallskollektivet. När överuttaget är nollställt måste taxan höjas för att hantera det budgeterade underskottet 2025-6.

Huvudintäkterna bedöms öka framför allt utifrån att förpackningsansvaret genererar större mängder, vilket innebär en ökning på motsvarande 6 miljoner kronor. Utöver det planeras grund- och miljöstyrningsavgifter höjas med 7% respektive 30% och bidra med cirka 3 miljoner kronor i ökad intäkt.

Nedan jämförs budget 2026 med budget 2025. Då ser kostnaderna ut att i stort sett vara oförändrade. Ett skäl till detta är att för personal, avskrivningar och räntor i budget 2025 antog stora ökningar. Med nuvarande kunskap och uppdaterade antaganden ser vi att prognosen för 2025 blir cirka 5 miljoner kronor lägre. Således är den förväntade ökningen mellan 2025 och 2026 större än nedan tabell.

Driftskostnader exklusive avtalade kostnader ligger kvar på samma nivå där påbörjade och planerade effektiviseringar förväntas få positiv effekt. Personalkostnaderna bedöms minska då vi i budget för 2025 antog ökat antal resurser jämfört med nuvarande plan samt antagande om högre pensionskostnad.

Majoriteten av driftskostnaderna är bundna av avtal med indexuppräknings, kring 100 miljoner kronor av totalt nära 120 miljoner kronor.

Avskrivningar ökar med cirka 0,7 miljoner kronor och beror framför allt på ökade kostnader för kärl, samt att avskrivningstiden justeras på grund av att det nya insamlingsansvaret kommer innebära att helt nya kärl behöver köpas in och gamla avyttras.

Kostnader för behandling av restavfall bedöms öka kraftigt under 2026. Detta då priset på utsläppsrätter ökat och mottagaren har rätt att justera priset därefter. I samband med utrullning av fastighetsnära insamling för enbostadshus bedöms kostnaderna minska, då större utsortering av avfallet kan göras. Vilket ökar intäkten från material som sorteras ut och det kostnadsdrivande restavfallsmängderna bör minska. Då utrullningen påbörjas kvartal 4 2026 erhålls full effekt först under 2027.

Blått är påverkningsbara justeringar, Rött ej påverkningsbara justeringar, Orange möjligtvis påverkningsbara.

Taxejusteringar 2026:		
Externa Taxepåverkande poster jämfört med budget 2025	Taxepåverkande poster jämfört med budget 2025 (TSEK)	Taxepåverkan (%)
Driftkostnader exkl avtalade kostnader	337	0,3%
Personalkostnader	-1 846	-1,6%
Inköpt el, sug- och spolbil, markhyra	1 597	1,4%
Ränta & låneramsavgift	-24	0,0%
Avskrivningar/anläggningsavgifter netto	694	0,6%
Skatt	-50	0,0%
Summa	708	0,6%

Vid utgången av 2024 hade Avfallskollektivet ett upparbetat överuttag på cirka 13,6 miljoner kronor. Under 2025 prognostiseras avfallskollektivet göra ett marginellt bättre resultat än budgeterat, -8 miljoner kronor jämfört med -8,5 miljoner kronor.

Majoriteten av avfallskollektivets tjänster utförs av underentreprenörer som har avtalade indexregleringar och blir därmed dyrare i relation till inflationen. Framför allt när befintliga avtal går ut och behöver upphandlas på nytt.

Inför 2026 kommer avfallstaxan att justeras bland annat utifrån de tillkommande ansvarerna. Detta kan komma att innebära att vissa taxeposter ökar mer än andra, men den totala intäktsökningen som kollektivet behöver är det som redovisas nedan.

De kommande åren 2026—2028 bedöms taxorna behöva höjas med cirka 7% (+/-2%) för att i slutet av 2027 betalat tillbaka det upparbetade överuttaget till kollektivet.

(MSEK)	2025	2026	2027	2028
Resultat	-8,0	-4,0	-1,6	1,3
Eget kapital/skuld till Avfallskollektivet	5,6	1,6	0,0	1,2
Taxeförändring	9%	7%	7%	6%

Risker

Det finns osäkerheter i budgeten eftersom många stora faktorer kommer under sommaren. Därav att indikationen ger en höjning med +/-2%. Fram tills att taxeärendena presenteras i september kommer underlagets risker ha minskat och en mer exakt taxehöjning kommer kunna presenteras. Till budgetärendet som tas fram i höst finns även en analys över hur mycket kostnaderna kan slå om förutsättningarna ändras.

Ärendets beredning

Fredrik Kristoffersen, ekonomichef, har i samråd med VD, Avdelningschef VA och Avdelningschef Avfall berett ärendet.

Bolagets analys och bedömning

Bolagets bedömning är som tidigare kommunicerats att taxorna behöver höjas för att täcka de ökade kostnaderna som kommer från avtalade leverantörer och investeringsverksamheten. Bolaget jobbar aktivt med att försöka minska taxehöjningarna genom olika effektiviseringsåtgärder för att få en effektiv verksamhet.

Påverkan på barn/Konsekvenser för barn

För att ha anläggningar och en fungerande verksamhet som håller över tid och belastar rätt generation behöver taxorna höjas. Så att verksamheten fungerar idag och för framtida generationer.

Konsekvenser för klimat och miljö

Utbyggnad och underhåll av VA-infrastruktur har positiva effekter för alla som lever och verkar i Nacka genom tillgång till rent vatten och omhändertagande av spill- och dagvatten vilket möjliggör renare sjöar och hav. Att aktivt arbeta med att minska avfallet och omhänderta avfallet på ett effektivt och hållbart sätt påverkar också klimatet och miljön positivt. Nacka vatten och avfall arbetar aktivt för vår livsmiljö.